

BULGARİSTAN

Acaroğlu, M. Türker

120 ans de journalisme turc en Bulgarie (1865-1985) .-- Indiana University Press, Bloomington & Indianapolis, 2011 : Presse turque et presse de Turquie: actes des trois colloques organisés par l'Institut Français d'Etudes Anatoliennes et l'Ecole Supérieure de la Presse de l'Université de Marmara. Ouvrage édité par N. Clayer, A. Popovic et T. Zarccone, pp. 317-353, Trans. Clayer, N.

Law - shari'ah | Iran - 1979- | Iran - 21st century

Ardeleanu, Constantin

A British inquiry to Bulgaria (1854) .-- 2011 ISSN: 0035-2063 : Revue des Études Sud-Est Européennes, vol. 49 i-iv pp. 225-241, (2011)

Crampton, R. J.

A concise history of Bulgaria. 2nd ed. .-- Cambridge University Press, Cambridge, 2005 :

Bulgaria | Ottoman Empire - general

Boyar, Ebru; Fleet, Kate

A dangerous axis: the "Bulgarian müftü", the Turkish opposition and the Ankara government, 1928-36 .-- 2008 ISSN: 0026-3206 : Middle Eastern Studies, vol. 44 v pp. 775-789, (2008)

; Hüseyin Hüsnü Molla Ahmed, Başmüftü of Sofia

Simidchieva, Marta; Tash, Aziz; Shakir, Aziz Nazmi

A Muslim voice in Bulgarian poetry .-- 2005 ISSN: 1871-4374 : ISIM Review, vol. 16 pp. 52-53, (2005)

Katsikas, Stephanos

A comparative overview on the foreign policy-making of Albania, Bulgaria and Yugoslavia during the 1980's .-- 2006 ISSN: 0204-8906 : Bulgarian Historical Review. Revue Bulgare d'Histoire, vol. 34 iii-iv pp. 106-144, (2006)

Albania | Kosova / Kosovo | Albanians | Serbia | Macedonia | Yugoslavia: 1918-92 | Turks | Bulgaria

eve of the First World War the only independent country other than tiny Montenegro in the lands to be shaped into post-1918 Yugoslavia; at the end of the war, emerging leaders in Slav territories of the Austro-Hungarian empire (Croatia, Bosnia-Herzegovina, and Slovenia) had to look to Serbia's extant army and state institutions as their only effective means of keeping rival claimants to their lands (notably Italy and Hungary) at bay. In a process foreshadowing the absorption of the provinces of the dissolved East Germany into the extant state of West Germany in 1991, these lands and Vojvodina became attached to Serbia. Although most non-Orthodox parties and populations apparently preferred a federalist structure for the postwar state, mainly Orthodox parties (with critical support from the main Bosnian Muslim party, which associated the Croats with Habsburg rule and was promised concessions by Orthodox parties) voted to accept a constitution creating a strongly centralist state headed by the Serbian monarchy (to the chagrin of Montenegro's king). Parliamentary government proved dysfunctional, however, largely because of the dissatisfaction of mainly Catholic parties over Serbian domination of the kingdom. To resolve this ongoing issue decisively in favor of Belgrade, the king, Aleksandar Karadjordjević, abolished parliament in 1929 to establish a monarchical dictatorship that continued until the Nazi occupation of Yugoslavia in 1941. The experience of the Kingdom of Yugoslavia (as it was known between 1929 and 1941) as essentially the "Great Serbia" of the *Načertanije* was to influence Josip Broz Tito, founder of the postwar Republic of Yugoslavia, and the questions of national identity that were to tear post-Tito Yugoslavia apart in the 1990s.

BULGARIA

Independent Bulgaria was created in 1878 by the Christian powers of Europe, more than half a century after they had enforced recognition of Greece and Serbia. Like Serbia, Bulgaria gained some advantage from this later start to national life, but in general it echoed patterns and problems seen in the other Balkan states. The rate of literacy among Bulgarians in some parts of the new country was slightly higher than in Greece and particularly Serbia at independence, especially in eastern parts of the country that had benefited from the textiles-led economic expansion of the Tanzimat period. In Turnovo province, for example, one in fifteen adults was literate in 1881; elsewhere, however, the figures were much more grim, with one in two hundred twelve adults in Vratsa province

considered literate.³⁰ The Bulgarian economy was relatively diversified, with a more substantial industrial base complementing the strong agrarian sector that also characterized the economies of Serbia and Greece. Bulgaria nevertheless faced challenges familiar to the other new states: the strengthening of a weak state, the inculcation of national identity as a means of shoring up the government's base of legitimacy, and the weakening of rival centers of allegiance and identity, including local notables and the Orthodox Church.

Although Bulgarian historiography stresses the importance of the "April uprising" of 1876 in the creation of the independent country, at least in indicating that Bulgarians could no longer tolerate a future within the Ottoman domains, the revolt was essentially irrelevant to the founding of independent Bulgaria, which resulted from Russia's defeat of the Ottoman empire in the war of 1877-8. In the San Stefano peace treaty (1878), Russia forced Ottoman acceptance of an independent Bulgaria covering almost all of the eastern Balkan Peninsula south of the Danube, including Macedonia, but this new country was scaled back by the other European powers in the Berlin peace conference. Macedonia returned to Ottoman control, the southeastern third of San Stefano Bulgaria became the Ottoman province of Eastern Rumelia to be administered by an Istanbul-approved Christian governor, and only the northern third centered on Sofia gained autonomy. The Russians still occupied the scaled-down country and were given leave to remain until they had established a stable state; this proved a challenge, because under the terms of the Berlin accord they could not continue to administer it themselves, but no Bulgarian organization capable of assuming authority existed. Bulgarian nationalist groups were made up of expatriates in Romania, among whom Georgi Rakovski had been a leading and all-too-typical figure, but they lacked size, standing, and organization in Bulgaria itself and were also viewed skeptically by the Russian authorities. The Russian interim administration drafted a constitution based on those of Serbia and Romania and submitted it for consideration by an assembly of Bulgarian religious and secular notables, many from abroad but also significant numbers from within the country.

Much like Serbia, Bulgaria faced the need to import administrators, but rather than recruiting them from neighboring populations, it looked

³⁰ Roy Heath, *The Establishment of the Bulgarian Ministry of Public Instruction and Its Role in the Development of Modern Bulgaria, 1878-1885* (New York: Garland, 1987), 278.

03 August 2017

Bulgaristan (021079)

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

BULGARİSTAN**Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman****21.08.2017**

Kenderova, S.

Catalogue of Arabic manuscripts in SS Cyril and Methodius National Library, Sofia, Bulgaria. Hadīth sciences .-- Al-Furqān Islamic Heritage Foundation, London, 1995 :

Edit. Waley, Muhammad Isa

Catalogues | Bulgaria | Libraries | Manuscripts - in Arabic | Hadīth

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman**21.08.2017**

Kenderova, S. ; Kenderova, S.

Khadisnata literatura v B"lgariya prez XVII-XIX vek. (Hadith literature in Bulgaria, 17th-19th centuries: summary.) .-- Mezhdunaroden Tsent"r po Problemito na Maltstvata i Kulturnite Vzaimodejstviya, Sofia, 1998 : Myusyulmanskata kultura po b"lgarskite zemi: izsledvaniya. S"staviteli: R. Gradeva, S. Ivanova, pp. 353-379,

Hadīth | Bibliography | Manuscripts | Bulgaria | Minorities (Muslim) / Muslims in non-Muslim societies | Ottoman Empire - 17th century | Ottoman Empire - 18th century | Ottoman Empire - 19th century

254865

Bulgaristan
021073

19.-20. YÜZYILLARDA
TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ SEMPOZYUMU
Kaynaşma-Kırgınlık-Ayrılık-Yeni Arayışlar

5-7 Ocak 2015
Uluslararası Sempozyum, İstanbul
BİLDİRİLER

2. CİLT

MAÇE YAVIMI ANINDAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Bülent YILDIRIM

Özet

1880'li yıllardan itibaren kurulan silahlı Ermeni komiteleri Osmanlı Devleti'nin pek çok bölgesinde teşkilatlandıkları gibi Başta Rusya, Avrupa ve Amerika olmak üzere çok geniş bir coğrafyada örgütlenmişlerdir. Ermeni komiteleri yurtdışındaki teşkilatları, genellikle Osmanlı Devleti üzerinde nüfuz sahibi olmak isteyen güçlerin himayesi şeklinde ya da bizzat buldukları ülkenin Osmanlı Devleti'ni hasım olarak görmeleri sebebiyle Osmanlı Devleti'ne karşı işbirliği amacı için desteklenmiştir. Osmanlı Devleti ile hem kara hem de deniz yoluyla sınırı olan Bulgaristan, Ermeni komitelerinin daha ilk dönemlerinde teşkilatlandıkları bölgelerden biri olmuştur. Bulgaristan'ın gerek Emaret döneminde gerekse bağımsızlığı sonrası Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki toprakları üzerinde yayılmacı emellerinin olması, Ermeni Komiteleri gibi Bulgaristan'ın desteklediği Maqedon-Bulgar komitelerinin mevcudiyeti iki unsur arasındaki ittifakı kolaylaştıran hususlar olmuştur. Bildiride Türk ve Bulgar arşiv belgeleri ışığında Ermeni komitelerinin Bulgaristan'daki şubeleri, faaliyetleri ve diğer bölgelerle irtibatları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, Ermeni Komiteleri, Osmanlı Devleti

750-767

10 Eylül 2017

TÜRK OCAĞI İSTANBUL
ŞUBESİ ARMAĞANIDIR

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	254865
Tas. No:	956.0443 OND. 2

486 OLSON, Laura J. The multiple voices of Bulgaria's unofficial Islamic leaders. *The revival of Islam in the Balkans: from identity to religiosity*. Ed. Arolda Elbasani, Olivier Roy. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, pp. 122-141. An Islamic piety movement among Bulgarian Muslims (Pomaks) is attracting believers who seek a new kind of Islamic knowledge, distinct from official religion or the folk Islam passed down by their elders.

Bulgaristan
021072

87 SHAKIR, Aziz Nazmi. Bulgaria. *Yearbook of Muslims in Europe*, 7 (2015) pp. 130-144.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Kasım 2017

9485 NANCHEVA, Nevena. The Common European
Asylum System and the failure to protect: Bulgaria's
Syrian refugee crisis. *Southeast European and Black
Sea Studies*, 15 iv (2015) pp. 439-455.

21 Kasım 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Kasım 2017

89 KENDEROVA, Stoyanka. La préservation de l'héritage ottoman en Bulgarie. L'exemple des collections orientales de la bibliothèque Saints-Cyrille-et-Méthode. *Anatoli*, 6 (2015) pp. 309-324.

Bulgaristan
021073

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Kasım 2017

9474 NIARCHOS, Georgios. The effect of the Bulgarian occupation on the Muslim minority in Western Thrace. *East Central Europe*, 41 ii-iii (2014) pp. 330-358. Turks, Pomaks & Roma, 1941-44. *Bulgaristan* 021072

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA SELEN DOKÜMAN

Balkanlarda Alevilik Bektaşilik

27 Ocak 2018

MADDE YANINDAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Editör
Dr. Mehmet ERSAL

Çorlu Belediyesi Yayınları
Tekirdağ, 2015

020573
Bektaşilik

021079
Bulgaristan

Ayşe KAYAPINAR 87

OSMANLI KAYITLARINDA KUZEY BULGARİSTAN ALEVİ-BEKTAŞİ KÖYLERİ (XVI. yüzyıl)

Ayşe KAYAPINAR¹

Giriş

Kuzey Bulgaristan'da yer alan Akkadınlar, Söğütçük ve Mumcular'ın XVI. yüzyıldaki durumlarını incelerken yerleşim birimleri ile ilgili yaptığımız bazı çalışmalara istinaden yer adlarının, özellikle de köy adlarının, Balkanlar'da ve Bulgaristan özelinde Alevi-Bektaşî kökenli Türk yerleşimlerini göstermesi bakımından önem taşıdığını gördük.² Özellikle Osmanlı kayıtlarında geçen yer isimlerinin günümüzde hangi isimlerle devam ettiğinin tespit etmenin oldukça meşakkatli bir iş olduğunu da belirtmek gerekir. Çalışmanın zorluğu, Osmanlı belgelerinde tespit edilen köy adlarının zaman içerisinde değişime uğraması ve kaybolmasından ileri gelmekle birlikte Bulgarcaleştirilmiş olması ile de yakından alakalıdır. Bu durumda XV. yüzyıldan başlamak üzere günümüze kadar uzanan süreçte Bulgaristan coğrafyasında tespit edilen yer adlarının lokalizasyonu ve Bulgarca isimleri ile eşleştirilmesi, mesai gerektiren bir çalışma niteliği taşımaktadır. Ancak yine de elde

¹ Prof. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü.

² Ayşe Kayapınar, "XVI. Yüzyılda Dobruca Yöresinde Gayr-ı Sünnî İslam'ın İzleri", *Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi*, sayı 1 (Almanya, Yaz 2009), s. 85-104; aynı yazar, "Balkanlar'da Mihaloğulların Tabî Akıncıların Bektaşîlikle Bağlantısına Dair Önemli ve Toponomik Bir Araştırma", *Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli*, Ankara 2010, s. 39-57; Ayşe Kayapınar-Levent Kayapınar, "Balkanlarda Karıştırılan İki Bektaşî Zaviyesi: XV.-XVI. Yüzyılda Osman Baba ve Otman Baba Tekkeleri", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, sayı 55 (Yaz 2010), s. 97-128; Ayşe Kayapınar, "Osmanlılar Döneminde Bulgaristan Coğrafyasında Aydınöğullarının İzleri", *Uluslararası Batı Anadolu Tarihî Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu-1 Aydınöğulları Tarihi*, yay. haz. Mehmet Ersal, Mehmet Şeker ve Cüneyt Kanat, Ankara 2013, s. 419-429; aynı yazar, "Osmanlı Döneminde Bulgaristan Coğrafyasında Menteşeoğullarının İzleri", *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarihi, Kültür ve Medeniyet Sempozyumu-II Menteşe Beyliği*, Muğla 25-27 Nisan 2012. (baskıda)

87-113

Bulgaristan
021079

TÜRKİYE - BULGARİSTAN İLİŞKİLERİNİN BULGARİSTAN'DAKİ TÜRKLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe KAYAPINAR*

STRATEJİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

GENELKURMAY ASKERİ TARİH
VE STRATEJİK ETÜT
BAŞKANLIĞI YAYINLARI

"Türkiye Cumhuriyeti'nin 80 nci
Yılı Armağanı" Özel Sayısı

YIL: 1 Eylül 2003

SAYI: 2

Dergimizdeki yazı ve resimlerin
her hakkı saklıdır; ancak kaynak
gösterilmek suretiyle iktibas
edilebilir.

Stratejik Araştırmalar
Dergisi'nde yayımlanan makaleler
yazarlarının şahsî görüşlerini
yansıtır.

ISSN 1303 – 698X

ANKARA
GENELKURMAY BASIM EVİ
2003

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

Türkiye'nin Avrupa Birliği Gümrük Birliği Kapsamında Yaptığı Ekonomik Düzenlemelerin Değerlendirilmesi	
Prof. Dr. Rezan TATLIDİL - Arş. Gör. Ipek SAVAŞÇI.....	1
Avrupa Temel Haklar Şartı ve Avrupa Birliği Siyasal Kriterlerine Etkisi	
Prof. Dr. Füsun ARSAVA.....	29
Osmanlı Devleti Döneminde Türk - Ermeni İlişkileri ve Ermeni Sorununa İlişkin Bazı Değerlendirmeler	
Prof. Dr. Sabahattin ÖZEL.....	49
Bor Madenin Ulusal Ekonomiye Daha Fazla Katkısı İçin Öneriler	
Prof. Dr. Güven ÖNAL.....	57
Tarihsel Gelişim Sürecini Anlamak	
Hv. Tuğg. Süha ATATÜRE.....	65
Jeopolitik ve Jeostratejik Teoriler Kapsamında Küreselleşmenin Geleceği ve Türkiye	
Tuğg. Hüsmen AKDENİZ.....	81
1922 Yılında Orta Doğu'da Uluslararası Petrol Rekabeti	
Doç. Dr. Bige Sükân YAVUZ.....	111
Türkiye - Ermenistan İlişkilerinin Hâlihazır Durumu ve Geleceği	
Yard. Doç. Dr. Halûk SELVİ.....	139
Dış Borçlanmanın Ekonomik Bağımsızlığa Etkisi	
Yard. Doç. Dr. Mehmet BAŞAR.....	147
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Sonrası Türkiye ile Orta Asya Arasındaki İlişkiler ve Bu Konuda Etkili Olan Faktörler	
Yard. Doç. Dr. Ali Faik DEMİR.....	161
Kapitalizm, Ulus Devletlerin Oluşumu ve Savaş	
Dr. Ertuğrul KIZILKAYA.....	179
Türkiye - Bulgaristan İlişkilerinin Bulgaristan'da Yaşayan Türkler Açısından Değerlendirilmesi	
Ayşe KAYAPINAR.....	201
Ege Denizi Kıt'a Sahanlılığı Uyuşmazlığına Çözüm Önerisi: Ortak Arama ve İşletme	
Dz. P. Yb. Sami DOĞRU.....	221
Son Elli Yıllık Süreç İçinde Kıbrıs Meselesi ve Avrupa Birliği	
Öğ. Bnb. Ulvi KESER.....	241

Özet:

1990'lı yıllarda gelişen yeni jeopolitik ortam, özellikle Balkan ülkelerindeki değişiklikler, Türkiye'yi de yakından ilgilendirerek yeni bir dış politika geliştirmesine yol açmıştır. Bu çalışmanın amacı, son yıllarda Türkiye ve Bulgaristan arasında gelişen ilişkileri gözden geçirip Bulgaristan'da yaşayan Türkler açısından değerlendirmektir. Konu, üç başlık altında incelenmektedir. Bunlar, "1989'a kadar Bulgaristan Türklerinin Tarihçesi", "1989 - 2002 Tarihleri Arasında Bulgaristan Türklerinin Durumu", "Türkiye - Bulgaristan İlişkileri ve Bulgaristan Türklerinin Durumuna Etkisi".

1989 yılından bu yana, Bulgaristan ve Türkiye arasındaki ilişkiler yoğunluk kazanmıştır. Bu ilişkiler, sadece Türk azınlığın durumu ile sınırlı kalmamış; askerî, ekonomik, kültürel ve siyasî bakımdan da iş birliğine gidilmiştir. Türk azınlığın Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanan Bulgaristan ile Türkiye arasında "dostluk köprüsü" oluşturması, ileriye dönük ikili ilişkilerin gelişmesi bakımından önemlidir.

Anahtar kelimeler: Bulgaristan, Türkiye, azınlık, Balkanlar, göç.

1990'lı yıllarda soğuk savaş döneminin sona ermesi, Sovyetler Birliği'nin çözülmesi ve Yugoslavya'daki çatışmalar, kendini yeni bir jeopolitik ortamda bulan Türkiye'nin dış politikasında yepyeni bir sayfa açmıştır. Özellikle Balkan ülkelerindeki değişiklikler, Türkiye'yi yakından ilgilendirmiş ve bu bağlamda yeni bir dış politika çizilmesini gerektirmiştir. Bu durum, en yakın komşusu olan Bulgaristan ile de alakalıdır. Balkan ülkeleri arasında en fazla Türk nüfusuna sahip olan ülke Bulgaristan'dır. Dolayısıyla, yeni Türk dış politikasının çizilmesinde bu durum önemli rol oynamıştır. Kaldı ki; Bulgaristan'ın kurulduğu 1878 yılından bu yana, bu iki ülke arasındaki ilişkilerin merkezinde, çoğunlukla Bulgaristan'da yaşayan Türkler ve bunların Türkiye'ye göç ettirilmesi yer almıştır.

Bu çalışmanın amacı, 1989'dan sonra Türkiye ve Bulgaristan arasında gelişen ilişkileri gözden geçirerek Bulgaristan'da yaşayan Türkler açısından değerlendirmesini yapmaktır. Konu dâhilinde, Bulgaristan Türklerinin 1989'dan önceki tarihçesinden kısaca söz ederek son 10 - 13 yıldaki durumuna değineceğiz. Yine son dönemdeki Türkiye - Bulgaristan ilişkilerinin gelişmesi ve bunun Bulgaristan Türklerinin hayatına nasıl yansıdığı üzerinde ayrıntılı olarak duracağız. 1989'dan önceki Türkiye - Bulgaristan ilişkilerine ayrıntılı olmasa da yeri geldiğinde değinilecektir.

Stratejik Araştırmalar Dergisi Sayı: 2 EYLÜL 2003 Yıl: 1

* Paris, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales'de doktora programı öğrencisi

201 - 220

BULGARİSTAN
OKULU

22 Ekim 2017

BALKANLAR EL KİTABI

Cilt 1: Tarih

Bulgaristan
021079

22 Ekim 2017

Derleyenler

Osman Karatay - Bilgehan A. Gökdağ

MARDE YAYINLANDIKTAN
SARAGÖZ, GÖKÇAMAN

K a r a m & V a d i

Ankara, 2006

BULGARLARIN BALKANLARA GÖÇÜ VE TUNA BULGAR DEVLETİ

Ayşe Kayapınar*

453 yılında Batı Hun Devletinin hükümdarı Atilla'nın ölümü üzerine bir grup Hun onun oğlu İrnek öndeliğinde Macaristan topraklarından ayrılarak doğuya hareket eder. Burada menşeleri Orta Asya'da Ting Ling olarak bilinen kavme kadar uzanan Ogurlarla karşılaşır. Bu karışımdan Bulgarlar (Bulgar Türkleri) ortaya çıkar. Zaten Bulgar adı da "bulgama" yani karışmak fiilinden türemiş bir kelimedir. Kaynaklar, Bulgarlardan ilk defa 482 yılında Ostgot Kralı Teodorik'e karşı Bizans İmparatoru Zenon'un müttefiki ve Karadeniz'e doğru ilerleyen Avarların yardımcıları olan ve kuzey kavimleri tabiiyeti altına alan bir kavim grubu olarak bahsederler. Bu tarihlerde Bulgarlar, Hazar Denizi ile Tuna arasındaki saha üzerinde görülürler. Bulgarların ismi bilinen ilk kağanı Gostun adında birisidir. Bu kişinin 605 yılına kadar Bulgarların başında bulunduğu bilinmektedir. 605 yılında Dulo ailesine mensup ve Gostun'un yeğeni olan Kubrat (Kovrat yada Kurt olarak da biliniyor) Bulgarların başına geçer. Kubrat 635 yılında beş yıllık bir mücadele sonucunda Avar hakimiyetine son vermeyi ve Han unvanını alarak Büyük Bulgaristan adı altında bir kavimler birliği kurmayı başarır. Bu devletin sınırlarını doğuda Kuban nehri, batıda Dnyeper, kuzeyde Donets, güneyde de Karadeniz ile Azak Denizi oluşturur.

Bulgarların tarih sahnesinde göründükleri tarihten itibaren Bizans ile olan ilişkileri önem taşır. Bu ilişkiler bazen dostluk ve barış içerisinde sürer bazen de şiddetli çarpışmalara yol açacak kadar da gerilir. Kubrat döneminde Bulgarlar, Bizans'la dostane ilişkiler kurar. 635 yılında iki

* Yrd. Doç. Dr. Ayşe Kayapınar, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Bolu.

89 GÖÇÜ

Bulgaristan'da 1984-89 Azınlık Politikaları ve Türkiye'ye Zorunlu Göç

Bulgaristan
021072

Editörler

Neriman Ersoy-Hacısalihoglu
Mehmet Hacısalihoglu

22 Ekim 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA ÇELEN DOKÜMANI

Yıldız Teknik Üniversitesi

Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR)

&

Balkanlar Medeniyet Merkezi (BALMED)

İstanbul 2012

BULGAR TARİHÇİLERİNİN KOMPLO TEORİLERİNDEN ÖRNEKLER VE BUNLARIN BULGARİSTAN'DAKİ TÜRK AZINLIĞINA ETKİLERİ¹

Ayşe KAYAPINAR

Giriş

Öncelikle bu çalışmada “komplo teorileri” kavramıyla bazı Bulgar tarihçilerinin² Bulgaristan'ın Türk ve Müslüman azınlık politikasını yönlendiren veya onlara destek sağlayan çalışmalarını kastedilmiştir. Bulgaristan tarih yazımında Bulgaristan'ın bazı milliyetçi politikalarına yön veren temalar mevcuttur. Bu temalar adeta klişeleşmiş ve neredeyse değişmeyen ve zaman zaman “sessizlikle” geçirilen veya yanlış olduğu bilinmekle beraber açıkça ifade edilen ya da gönüllü olarak kabul edilen tabular durumundadırlar. Hatta bazı Bulgar tarih araştırmacılarının çalışmalarını bir takım efsaneler veya hamasi ifadelerle doldurdukları bilinmektedir. Bu temaları, “Bulgar Türkü mü, Bulgaristan Türkü mü?”, “Sınırlar meselesi”, “Kadim’ halk meselesi”, “Tarihi süreçlerin Bulgar tarih yazımında saptırılması”, “Beş asırlık boyunduruk’ meselesi”, “Zorla İslamlaştırma’ meselesi”, “Türkiye'nin propagandası ve Türkiye tehdidi meselesi” gibi başlıklarla sıralayabiliriz.

¹ Burada bu çalışmamı hazırlarken bana destek olan ve fikirleriyle katkıda bulunan eşim Doç. Dr. Levent Kayapınar'a teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

² Bulgaristan tarihçilerinden bazılarının Osmanlı tarihine bakış açısının eleştirilmesi için bk. M. T. Gökbilgin, “İki Bulgar Tarihçisinin İddiaları ile İlgili Mülahazalar”, *İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi*, 19 (1964), s. 15-40. Bulgar tarihçiliğinin asimilasyon politikaları doğrultusunda kullanılmasına dair güzel bir örnek için bk. *Stranitsi ot Bălgarskata Istoriya. Oçerk za İslamiziranite Bălgari i Natsionalnovăzroditelniya Protse*, Ed. Hr. Hristov, Haz. Georgi Yankov, Sofya 1989.

MADDE YAYIMLANDIKTAN

02 Temmuz 2018

SÖZ RAĞELEN DOKÜMAN

Bulgaristan

021073

Secil. National Library of Bulgaria.
Hazine: a Guide to Researching the Middle East and Beyond, 8 May (2015) Online publication without page-numbering. Natsionalna Biblioteka Sv Sv Kiril i Metodiy, in Sofia, contains more than 160 sijills, 1000 defters and registers, 1,000,000 individual documents, and countless registers of religious endowments (*avgāf*) from all provinces of the Ottoman Empire between the fifteenth and the twentieth centuries. In addition, it has a valuable Persian, Arabic, and Turkish manuscript collection. The Bulgarian Historical Archive (Bŭlgarski istoricheski arkhiv) houses materials dating mostly from the nineteenth century, in both Ottoman Turkish and Bulgarian.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

18 Subat 2017

METHODIEVA, Milena B. How Turks and
Bulgarians became ethnic brothers: history,
propaganda, and political alliances on the eve of the
Young Turk revolution. *Turkish Historical Review*,
5 ii (2014) pp. 221-262.

Bulgaristan
021079
Jan Todor
100002

Epshtayn she-'al Yad ha-Aqademya le-Mada'e ha-Yahadut be-Arşot ha-Berit, 1962), pp. 68–73.

Rosanes, Salomon. *Qorot ha-Yehudim be-Turkiya ve-Arşot ha-Qedem* (Sofia: Defus ha-Mishpat, 1937–38), vol. 1, pp. 123–124.

Spiegel, Jacob Samuel. "Mashehu 'al Yeşirato shel R. Yehuda b. Bulaţ;" *Alei Sefer* 9 (1981): 168–172.

09 Nisan 2017

SHAUL REGEV

Bulgaria

021073
aut. D. Gerchan Lewental

The Jewish community of Bulgaria is one of the oldest on the European continent. Its continuous history reflects larger historical developments in the region and the rise and ebb of the political forces that have dominated Bulgaria from antiquity to the present day. A constant theme is the relative tolerance enjoyed by Jews in Bulgaria, from the arrival of the Bulgars in the seventh and eighth centuries through the long period of Ottoman rule. Prosperous and thriving from international trade and money-lending for most of its history, Bulgarian Jewry experienced a social and economic decline from the late sixteenth century until the emergence of an independent Bulgaria. However, these centuries provided an opportunity for the consolidation and organization of a community made up of Jews of many different backgrounds who had arrived in separate waves of immigration. By the time the Ottoman Empire relinquished control in 1878, the Jews of Bulgaria had become a unified and cohesive community under a central leadership that would guide it through the coming periods of great change.

1. From the Beginning to the Ottoman Conquest

Scholars differ about when the first Jews settled in the territory of present-day Bulgaria, proposing theories that range from the sixth century B.C.E. to the late first century C.E. While it is difficult to prove that there were Jews among the Phoenician merchants who traded in Bulgaria during the First Temple period, records prove that there was a Jewish settlement in Bulgarian Macedonia by the time

of the Roman emperor Caligula (r. 37–41 C.E.). Coins and gravestones with Jewish symbols from the late first and second centuries indicate a Jewish presence extending from central Bulgaria, south of the Balkan Mountains, to the north, on the Danube River. These early Jews may have arrived as merchants, as slaves brought by Persian or Roman armies that fought in Judea, or even as missionaries spreading the message of the nascent Christian faith. Although the Jews retained Hebrew as their tongue for some time, they gradually adopted Greek, and many also spoke Latin and, later, Bulgarian. → Romaniots, or Greek-speaking Jews, thrived throughout the Balkan Peninsula and continued to retain their separate identity in Bulgaria even as later immigrants outnumbered them; a Romaniot synagogue still functioned in Sofia as late as the early nineteenth century. Setting the example for their successors, the Romaniots made use of the efficient system of Roman roads to develop trade networks and settled throughout the country, gradually moving northward to escape Byzantine persecution.

The invading Bulgars whom the Jews began to encounter during the seventh century may already have been familiar with and sympathetic to Judaism when they arrived in the region. Scholars and national myths alike claim that the Bulgars were related to the → Khazars, who adopted the Jewish faith as their state religion. Jewish influence on early Bulgarian culture appears to have been significant, and traces remained even after the adoption of Christianity by the elite during the mid-ninth century. Thus, religious directives from the pope criticize the observance of dietary restrictions and the Sabbath by the early Bulgarian Christians. Kechales, Tamir, and others claim, too, that the Cyrillic alphabet, which developed in Bulgaria, reflects the influence of the Hebrew alphabet. Jews thrived in the tolerant atmosphere of medieval Bulgaria, establishing communities in the cities of Vidin, Nikopol, Plevan, and Sofia. The population increased during the reign of Krum (r. 803–814), who doubled the size of the country and brought back many Jewish slaves from his raids on southern Thrace. During the disintegration of the First Bulgarian Empire (632–1018) in the late tenth and early eleventh centuries, the territories of

9791 KIEL, Machiel. *Turco-Bulgaria: studies on the Bulgarian history, settlement and historical demography of Ottoman Bulgaria*. Istanbul: Isis, 2013 (Analecta Isisiana, 120). 399 pp.
021075

ATANASOVA, Rositsa. Citizenship education and Muslims in Bulgaria. *Islam and citizenship education*. Ednan Aslan, Marcia Hermansen (eds.); in coop. with Minela Salkic Joldo. Wiesbaden: Springer VS, 2015, pp. 149-159. 021075

EVSTATIEV, Simeon, MAKARIEV, Plamen & KALKANDJEVA, Daniela. Christianity, Islam, and human rights in Bulgaria. *Religion and human rights: an international perspective*. Hans-Georg Ziebertz, Gordana Crpic, eds. Cham: Springer, 2015, pp. 1-17.

KARAMIHOVA, Margarita. Sacred places and pilgrimages: mechanisms of peacemaking in post-communist Bulgaria. *Pilgrims and pilgrimages as peacemakers in Christianity, Judaism and Islam*. Ed. Anton M. Pazos. Farnham & Burlington (VT): Ashgate, 2013, pp. 161-175. Christian-Muslim relations.

KOSSEVA, Maya & KYURKCHIEVA, Iva. Religious dress codes: the Bulgarian case. *Religion in public spaces: a European perspective*. Ed. Silvio Ferrari, Sabrina Pastorelli. Farnham & Burlington: Ashgate, 2012, pp. 255-274. With reference to the Islamic headscarf.

KUTAY, Acar. Dominant pluralism and discursive strategies of contemporary racism against Muslim minorities in Europe. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 35 1 (2015) pp. 1-16. Study conducted in Austria, Bulgaria & Italy.

SHAKIR, Aziz Nazmi. Bulgaria. *Yearbook of Muslims in Europe*, 5 (2013) pp. 143-161.

SHAKIR, Aziz Nazmi. Bulgaria. *Yearbook of Muslims in Europe*, 6 (2014) pp. 126-143.

VALTCHINOVA, Galia. The Mount of the Cross: sharing contesting barriers on a Balkan pilgrimage site. *Sharing sacred spaces in the Mediterranean: Christians, Muslims and Jews at shrines and sanctuaries*. Ed. Dionigi Albera and Maria Couroucli. Indianapolis: University of Indianapolis Press, 2012, pp. 69-93. Muslims and Christians at Krastova Gora, Bulgaria.

ZHELYAZKOVA, Antonina. Bulgaria. *The Oxford handbook of European Islam*. Ed. Jocelyne Cesari. Oxford: Oxford University Press, 2015, pp. 565-616.

1 1 Subat 2017

MADE YAYIMLANDIKTAN
GONRA GELEN DOKUMAN